



## GÜNEY KORE’NİN HOMOJEN BİR TOPLUMDAN ÇOKKÜLTÜRLÜ TOPLUMA GEÇİŞİNDEKİ TEMEL ETKENLER

Main Factors in South Korea’s Transition from a Homogenous Society to a  
Multicultural Society

Betül GÜNEY\*  
Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ\*

### ÖZ

Çokkültürlük, terim olarak ilk kez 1941 yılında kullanılmaya başlanmış olsa da günümüzde sıklıkla karşılaştığımız evrensel bir sözcüktür. Küreselleşen dünyada bugün neredeyse bütün ülkeler, kültürel anlamda çeşitlilikle karşı karşıya gelmiştir. Bu durum, uzun zamandır kendisini etnik ve kültürel açıdan homojen olarak gören Güney Kore için de geçerlidir. Homojen bir toplum özelliği taşıyan Kore, 1990 sonrası dönemde artan göçlerle birlikte çokkültürlü toplum olma yolunda ilk adımlarını atmıştır. Kore Savaşı’ndan (1950–1953) kısa bir süre sonra kendini geliştirmiş ülkeler kategorisine yükselen Kore, gelişen teknolojisi ve ekonomisiyle beraber birçok yabancıyı kendine çekmeyi başarmıştır. Günümüz Kore toplumu, yabancıları çekmek için farklı alanlara ev sahipliği yapmaktadır. Ülkeye gelen yabancıların büyük çoğunluğunu göçmen işçiler oluştururken bunu yabancı gelinler/damatlar takip etmektedir. Ayrıca Kore’nin eğitim sistemindeki başarısı, birçok yabancı öğrencinin yurt dışı eğitimi için Kore’yi tercih etmesinde etkili olmuştur. Bu çalışmada, Kore toplumunda yakın zamanda etkisini gösteren ve hızla artan çokkültürlülüğü meydana getiren unsurlara ve bu durumun Kore toplumu üzerindeki etkilerine değinilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** çokkültürlülük, göçmen işçiler, Güney Kore, uluslararası evlilik, yabancı öğrenci.

### ABSTRACT

Although multiculturalism was first used as a term in 1941, it is a universal word that we frequently encounter today. In the globalizing world, almost all countries are faced with cultural diversity today. This is also true for South Korea, which has long regarded itself as ethnically and culturally homogeneous. Korea, which has the

\* Yüksek Lisans Öğrencisi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Kayseri/Türkiye. E-posta: betulguney112@gmail.com. ORCID: 0000-0001-7295-9761.

\* Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Kayseri/Türkiye. E-posta: hkore@erciyes.edu.tr. ORCID: 0000-0002-3735-5652.

characteristics of a homogeneous society, has taken the first steps towards becoming a multicultural society with the increasing immigration in the post-1990 period. After the Korean War (1950-1953), it soon upgraded itself to the category of developed countries. Today's Korean society hosts different areas to attract foreigners. With its developing technology and economic development, it has managed to attract many foreigners. While migrant workers constitute the majority of foreigners coming to the country, foreign brides/grooms follow this. In addition, the success of Korea's education system has been influential in many foreign students choosing Korea for their education abroad. In this study, the factors that make up the rapidly increasing multiculturalism in Korean society and the effects of this situation on Korean society are mentioned.

**Keywords:** multiculturalism, migrant workers, South Korea, international marriage, foreign student.

## **Giriş**

İnsanlık tarihi boyunca yaşam, bir topluluk içinde var olmuş ve yine bu topluluklar içinde gelişimini sürdürmüştür. Toplulukların varlığını devam ettirebilmesinde en etkili unsur ise sahip oldukları kültürdür. Zamanla her toplumun kendine ait kültürel normları oluşmuş ve toplumlar bu kültürel normlarla birlikte şekil almaya başlamıştır. Uzun çağlardan beri varlığını sürdüren bu toplumlar, hızlı bir değişimin yaşandığı son yüzyılda kültürel, sosyal, siyasal vb. yönlerden çeşitli değişimlere ve gelişmelere tanıklık etmiştir (Amet, 2021: 11). Değişimlerin en etkili, kültürlerin iç içe geçmesiyle oluşan çokkültürlülük söylemidir. Genel anlamıyla çokkültürlülük, farklı sosyal çevrelerden, dinî inançlardan, etnik kökenlerden veya milliyetlerden gelen bireylerin oluşturduğu çağdaş toplumların özelliği olarak nitelendirilmektedir (Doytcheva, 2009).

Çokkültürlülük, çeşitli değerleri temsil eden ve tek bir açıdan tanımlanması zor olan bir kavramdır. Dolayısıyla bu kavramı belli kalıplar içine alıp sınırlandırmak elbette doğru bir tutum olmayacaktır. Ancak genel hatlarıyla bakıldığında, farklı kültür ve değerleri bütünleştirmeye çalışmadan, çeşitli etnik ve ırksal grupların karşılıklı saygısını ve bir arada yaşamasını amaçlayan bir kavram olduğu konusunda bilim adamları arasında fikir birliği vardır. Kanadalı filozof ve çokkültürlülük teorisinin önde gelen isimlerinden olan Charles Taylor (1994), çokkültürlülük kavramını, kültürel çoğunluğun azınlık grupları eşit haklara ve değerlere sahip olarak benimsediği "tanınma politikası" olarak ifade eder. Bu görüşe göre tüm vatandaşlar, kendi

kültürel kimliklerine ve bir topluma ait olma duygusuna sahiptir (Shim, 2013: 4).

Çokkültürlülük, sanıldığı kadar aksine yakın çağlarda ortaya çıkmış bir terimdir. Aynı zamanda her ülke için gelişim ve kökenleri farklılık göstermektedir. Sıfat olarak ilk kez 1941 yılında İngilizcede, eski milliyetçiliklerin bir anlam ifade etmediği, önyargısız ve bağımsız bireylerden oluşan kozmopolit bir toplumu nitelemek için kullanılmıştır. Terim, ancak 1989 yılında *Oxford Sözlük*'e girebilmiştir (Doytcheva, 2009). 1960'lı yılların sonunda yoğun göç alan yerlerin başında gelen Kanada ve Avustralya, çokkültürlülüğün ortaya çıktığı ilk yer olarak kabul edilmiştir. Bununla beraber, Kanada, çokkültürlülüğü resmi bir politika olarak kabul eden ilk ülke olduğu bilinmektedir (Amet, 2021: 13). Modern bir kavram olarak çokkültürlülük, İngiliz Milletler Topluluğu ülkelerinde sıklıkla gündeme gelse de, çokkültürlülük uygulamalarında Kanada, dünyadaki en iyi örnek olarak gösterilmektedir (Özensel, 2012).

Küreselleşen dünya ile birlikte bilgi, iletişim ve teknolojinin gelişmesi beraberinde çokkültürlülük söyleminin hızlı bir ivme kazanmasına yol açmıştır. Bugün dünya ülkelerine bakıldığında, her ne kadar sınırları belirlenmiş olsa da çoğu iç içe karışmış haldedir. Kymlicka'nın ifadesiyle, "Bugün çoğu ülke kültürel bakımdan çeşitlilik gösterir. Son tahminlere göre dünyadaki 184 bağımsız devlet, bünyesinde 600 yaşayan dil grubu ve 5.000 etnik grup barındırmaktadır. Çok az ülkede, yurttaşların aynı dili konuştukları ve aynı etnik-ulusal gruba ait oldukları söylenebilir." (Kymlicka, 1998: 25).

Güney Kore için çokkültürlülük kavramı, Batı'ya kıyasla oldukça yakın bir dönemde ortaya çıkmıştır. Çokkültürlülük terimi, ilk olarak 1990'ların başında Kore'nin resmi gazetelerinde yer almasına rağmen Korelilerin çokkültürlülüğü kendi meseleleri olarak görmeye başlaması 2000'li yılların başında gerçekleşmiştir. Yani çokkültürlülük terimi, Güney Kore'de ilk kez ortaya çıktığında, "kısa dünya haberleri" raporlarında yer aldı, ancak o dönemlerde çokkültürlülük Kore toplumu için bir önem arz etmiyordu (Ahn, 2012). Kymlicka'nın (1998) yirmi yıllık "İzlanda ve Güney Kore dışında bugün çoğu ülke kültürel olarak çeşitlidir" ifadesinde yansıtıldığı gibi o zamanlar Güney Kore etnik ve kültürel olarak homojen bir toplum olarak anılmaktaydı (Kymlicka'dan akt. Kim & So, 2018: 103).

Kore'de kullanılan birçok modern kavram arasında "minjok" (ulus, insanlar, etnik grup veya ırk-ulus), tanımlaması ve tercümesi en kafa karıştırıcı ve zor terimlerden biridir. "Ulus" kelimesinin Japonca karşılığı olan "minjok" kavramının ilk olarak 1897 yıllarında Coson Hanedanlığı (1392-1910)

döneminde ortaya çıktığı ve 1907-1908 yıllarında aktif olarak kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. O dönemlerde “minjok”, kan bağı veya soy yoluyla birbirine bağlı bir gruptan ziyade, ulusu kuran atayla aynı tarih ve kültürü paylaşan bir grubu ifade etmekteydi. Kullanılan ilk “minjok” kavramının, akrabalıktan çok semboller ve kültürü vurgulaması gerçeği, Kore milliyetçiliğinin, etnik milliyetçilikten daha çok kültürel milliyetçiliğin özelliği olduğunu düşündürmektedir. Doğu’da aslen “alt sınıfları eğitimle aydınlatmak ve geliştirmek” anlamına gelen “kültür” sözcüğü, modern tanımıyla insan yaşamının bütününe atıfta bulunan “minjok” kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte kullanılmaya başlanmıştır (Lee, 2021: 1). Bu kavram, günümüze kadar varlığını korumuş ve halen Kore toplumunda önemli bir yere sahiptir. Öyle ki Koreliler kendilerini “Han-minjok”, yani “Kore ulusu” ya da “Kore ırkı” olarak tanıtmaktadır.

Güney Kore etnik, kültürel ve dilsel olarak homojen bir toplum olmaktan büyük gurur duyan bir ülkedir. Koreliler için tek kültürlü, tek etnik ve tek dilli olmak, ulusal kimlik olarak tanımlanan “Koreliliği” oluşturan en önemli faktördür. Kore milliyetçiliği, özellikle Japonya’nın 30 yıllık sömürgeleştirmesinden ve ülkeyi bölen Kore Savaşı’ndan sonra Kore gururunun, bağımsızlığının, özgürlüğünün ve birlikteliğinin bir sembolü haline gelmiştir. Kore milliyetçiliği, sosyal uyumu güçlendirmek ve ekonomik kalkınmayı ilerletmek için etkili bir ideolojik araç olarak uzun yıllar varlığını sürdürmüştür (Hong & Halvorsen, 2014: 255). Benzer şekilde Olneck, “Kore’nin tarihsel olarak etnik açıdan homojen olduğuna inanmak ve buna eşlik eden Kore kültürünün farklılığına ve üstünlüğüne inanmak, kurumsallaşmış bir değer olan ve açıkça aktarılan hâkim bir etnik milliyetçiliği oluşturmuştur” der (Olneck’ten akt. Kim & So, 2018: 106).

Etnik soydaki saflık kavramı, Kore halkının tarihsel kimliğinde uzun süredir önemli bir rol oynamıştır. Ulusun geçmişine ilişkin bu kültürel etki, modern Güney Kore toplumunda devam eden Koreliliğin biyolojik bir gereklilik olduğu algısını yaratmıştır (Ghazarian, 2018: 18). Ne var ki küreselleşen ve değişen dünya ile birlikte bilgi, iletişim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, tek kültür ve tek ırk kavramının ortadan kalkmasına yol açmıştır. Bugün neredeyse bütün dünya ülkelerinde kültürel anlamda bir çeşitlilik söz konusudur. Bu çeşitlilik modern Kore toplumunu da etkisi altına almayı başarmıştır. Homojen bir toplum özelliği taşıyan Kore, 1990 sonrası dönemde artan göçlerle birlikte heterojenleşerek kültürünün yeniden yapılanmasına ve “öteki” ile var olmaya, homojenlik iddiaları yerine çokkültürlülük (damunhwa) gibi farklı söylemleri içine alan heterojen birlikteliklere doğru yol almaya başla-

miştir. Chung, “Kore’de zamanla meydana gelen çokkültürlü toplum (damunhwasahe) kavramı, yalnızca Kore vatandaşları ve yabancılar arasında birlikte yaşamayı değil, aynı zamanda Kore toplumunun dönüşümünü/değişimini de ifade ettiğini söylemektedir.” (Chung’dan akt. Ghazarian, 2018: 23).

Bu çalışmada, Kore toplumunun tek ırklı-uluslu bir toplumdan çokkültürlü bir topluma doğru değişimini tetikleyen unsurlara değinilmiş ve daha sonra bu unsurların Kore toplumu üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir. Kore toplumunun kısa zamanda kültürel olarak değişimine kaynaklık eden çokkültürlülük söylemi üzerinde bir araştırma yapılmış ve istatistiksel veriler ile desteklenmiştir.

### **1. Göçmen İşçiler**

Göç, en geniş anlamıyla insanların çeşitli sebeplerden dolayı yaşadığı yeri terk edip başka bir yerleşim yerine gitmesini ifade etmektedir. Göçler ülke içinde olabileceği gibi sınır ötesi olarak da gerçekleşebilir. Uluslararası Göç Örgütü’nün (IOM), 2020 Dünya Göç Raporu’na göre, 26 milyon insan şiddet ve çatışma sebebiyle uluslararası göç gerçekleştirirken, 55 milyon insan ise yaşadığı ülke içinde Covid-19, afetler, çatışmalar ve şiddet sebebiyle yer değiştirmiş veya göç etmek zorunda kalmıştır. Bununla beraber doğduğu ülke dışında yaşayan kişi sayısı 281 milyona ulaşmıştır. Bu sayı 2019’da 272 milyon, 1990’da ise 128 milyon olarak kaydedilmiştir (URL-1). Göç ile birlikte meydana gelen etkileşim ve değişim, göç eden ile göç edilen yer arasında kültürel değişimi de beraberinde getirmiştir. Bu yönüyle baktığımızda göç, sosyo-kültürel etkileşimlerin ve değişimlerin meydana geldiği bir sosyal hareketlilik olarak gösterilmektedir (Gemici ve Çatal, 2019: 50).

Dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi Asya’da da uluslararası göç önemli bir sosyal sorundur. Bölgedeki çoğu ülke, geçici emek göçünden, ya emek ihraç eden ya da emek ithal eden ülkeler olarak etkilenmektedir. Yalnızca bir avuç Asya ülkesi veya bölgesi net bir emek ithalatına sahiptir. Japonya, Güney Kore, Tayvan, Singapur, Hong Kong ve Malezya bu ülkelerin başında gelmektedir (Kim, 2009: 2). Güney Kore’deki modern göçmenlik tartışması, Kore’nin Japon işgalinden kurtarılmasının hemen ardından başlamıştır. 1946’da Amerika Birleşik Devletleri askeri yönetimi altında olan Kore, “Güney Kore’ye Giriş ve Ayrılış Hareket Kontrolü ve Kaydı Yönetmeliği”ni yürürlüğe koymuştur. Bu yönetmelik, Kore Cumhuriyeti’nin kurulmasından sonra 1949’da “Yabancı Giriş, Ayrılma ve Kayıt Yasası” ile değiştirilmiştir. 1963 yılında ise hükümet, bugünkü göç politikasının temelini attığı

söylenen “Göç Kontrol Yasası”nı çıkarmıştır (Shim, 2013: 8). Güney Kore, göçmenlerin nüfus içindeki payı açısından yüksek gelirli ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. BM Nüfus Fonu istatistiklerine göre, 2019 yılında, göçmenler Güney Kore nüfusunun %2,3’ünü oluşturmaktadır. Bu oran, gelişmiş diğer ülkelere göre (%14) oldukça düşüktür. Son yıllarda gelişen ekonomisine rağmen Güney Kore, çok katı ve muhafazakâr bir göç politikası izlemektedir. Bununla birlikte, son birkaç yıldır Güney Kore’nin göç politikasında kademeli bir değişiklik olduğu da gözlemlenmektedir (Makhanov, 2021: 1).

1960’lı ve 1970’li yıllara baktığımızda Kore’nin göç politikası, özellikle döviz kazanarak ülkenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunan inşaat işçileri, madenciler, hemşireler ve çiftçiler ile yerli işgücünün dışa hareketini kolaylaştırmaya odaklanmıştır. 1980’lerin başında meydana gelen “inşaat patlaması” on binlerce Korelinin, yurt dışındaki Koreli şirketlerde inşaat işçisi olarak çalışmak üzere Orta Doğu’ya gitmesine neden olmuştur. Ülkede işgücü fazlalığının tükenmesi ve okullaşma süresinin uzaması, gençlerin (15-19 yaş grubu) işgücüne katılım oranını önemli ölçüde düşürmüştür. 1980’lerin sonu ve 1990’ların başında diktatörlüğüne son verip ekonomik istikrara kavuşan Kore, yabancıların akınına uğrayarak, Kore’yi göç veren bir ülkeden yeni doğmakta olan bir göçmen ülkesine dönüştürmüştür (Shim, 2013: 9). Bu durum Kore’de dönüşü olmayan yeni bir toplumsal sorunu da beraberinde getirmiştir.

2000’li yıllara gelindiğinde, Kore toplumunun homojen doğası giderek değişmeye başlamıştır. Ülke ekonomisi gelişirken zamanla daha fazla Koreli belirli mesleklerden, özellikle sözde “3D” olarak adlandırılan zor, kirli ve tehlikeli [difficult, dirty, dangerous] işlerden ve vasıfsız el işlerinden (fabrika işçiliği, restoran işleri ve temizlik vb.) uzaklaşmıştır (Kim & So, 2018: 107). Bu alanlarda oluşan işgücü açığını ortadan kaldırmak amacıyla Kore hükümeti, 1992’den itibaren vasıfsız göçmen işçileri ülkeye getirmekte ve giriş-çıkışlarını kontrol etmektedir. Kore’ye giren göçmen işçilerin sayısı 1994’te 33.861 iken 2000’de 49.345’e ve 2004’te ise 106.688’e kadar yükselmiştir. Kore, Çin (ağırlıklı olarak etnik Koreliler), Vietnam, Endonezya, Bangladeş ve Filipinler dâhil olmak üzere birçok Asya ülkesinden gelen göçmenlere iş imkânı sağlamıştır. Bu ülkelere ek olarak son zamanlarda Rusya, Pakistan, Hindistan, Özbekistan, Brezilya ve Nijerya dâhil olmak üzere dünyanın dört bir yanından düzinelerce ülkeden vasıfsız göçmen işçiler Kore’ye akın etmektedir. Bu göçmen işçiler, tarım, balıkçılık ve hizmet sektörlerinin yanı sıra inşaat, metal işleri, boyama, otomobil parçaları, tabaklama, tekstil, mobil-

ya imalatı ve diğer küçük ve orta ölçekli imalat endüstrileri gibi sektörlerdeki 3D işlerde istihdam edilmektedirler (Kim, 2009: 4). Aşağıdaki tabloda 2022 yılında Kore’de ikamet eden yabancıların uyruklarına ait veriler gösterilmiştir:

Uyruk (Bölge)	Toplam Kişi Sayısı
Koreli-Çinli	253,533
Vietnam	178,928
Çin	170,852
Özbekistan	44,470
Kamboçya	40,263
Filipinler	38,035
Endonezya	950
Bangladeş	541

*Tablo 1. Uyruğa Göre Kayıtlı Yabancıların Mevcut Durumu (URL-2).*

Tablodaki verilerden anlaşılacağı üzere Kore’de ikamet eden yabancıların çoğunluğunu etnik olarak Koreli olan Çinliler oluşturmaktadır. Etnik olarak Koreli-Çinlilerin Kore’ye göç etmelerindeki en önemli faktör, Kore işgücü piyasasındaki düşük ücretli işgücü talebi ve Kore’de Çin’dekinden önemli ölçüde yüksek olan ücret düzeyidir. Buna ek olarak, Çin’in reformu ve dışa açılmasından sonra Koreli-Çinliler, statülerini yükseltme arzusuyla Kore’ye en fazla göç eden grubu oluşturmaktadır (URL-3). Tabloya göre, etnik Koreli-Çinlilerden sonra sırasıyla Vietnam ve Çin en yüksek orana sahip ülkelerin başında gelmektedir. Özbekistan, Kamboçya, Filipinler, Endonezya ve Bangladeş Kore’ye göç eden ülkeler arasında yer almaktadır. Bu ülkelerin Kore’yi tercih etmesindeki en önemli etken, Kore’nin ekonomik anlamda gösterdiği gelişmedir. Hızla büyüyen ekonomisine oranla iş gücü piyasasındaki açıklık, gelişmekte olan ülkelere gelecek göçmen işçiler için iş fırsatı sunmaktadır.

Kore’nin yabancı emeğe bağımlılığı muhtemelen devam edecek gibi görünse de ülke etnik olarak homojen bir toplum olmakla gurur duymaktadır. Bu sebepten dolayı hükümet, daha az vasıflı göçmen işçilerin ülkede kalıcı olarak yerleşmesini engelleyen neredeyse sıfır göç politikasında ısrar etmektedir. Bunun yanı sıra hükümet, yabancı göçmen işçilerin giriş çıkışlarını kontrol etmek için vize sistemi de uygulamaktadır (Seol, 2012: 121).

Kore’de dört tür çalışma izni yabancı işçi akışını düzenlemektedir. Bunlar; Profesyonel Çalışma İzni Sistemi (Professional Work Permit System -

WPS), Endüstriyel Eğitim Sistemi (Industrial Training System-ITS), daha az vasıflı denizaşırı Koreliler için İstihdam Yönetim Sistemi (Employment Management System-EMS) ve vasıfsız yabancı işçiler için İstihdam İzin Sistemi (Employment Permit System-EPS) şeklinde sıralanmaktadır. Çalışma izni sistemi, vasıflı, az vasıflı ve vasıfsız işçiler için farklı koşullar ve haklar öngören bir sistemdir. Vasıflı yabancı işçiler, az vasıflı muadillerine göre daha az düzenlemeye tabi tutulmaktadır. Göçmen Bürosu, vasıflı işçiler için vize sayısını sınırlamazken işgücüne ihtiyaç duyulan belirli endüstriyel sektörlerdeki daha az vasıflı yabancı işçiler için vize kotaları belirlemektedir.

Endüstriyel Eğitim Sistemi (ITS) Ocak 1994'te uygulamaya konulmuştur. Bu sistemle birlikte ilk yılda 31.830 Asyalı işçi Kore'ye gelmiştir. Eğitim programı, bir yıllık eğitim ve iki yıllık çalışma izni sisteminden oluşmaktadır. Kursiyerler, eğitim programını tamamladıktan sonra çalışma izni başvurusunda bulunabilirler. Çalışma izni almayı başaranlar, tüm işçi haklarına sahip bir şekilde düzenli işçi olarak çalışabilmektedir. Bunun yanı sıra eğitim programı beraberinde bazı sorunları da getirmiştir. Kursiyerlere asgari ücretin biraz üzerinde ödeme yapılması ve çoğu zaman mesai ücreti olmadan fazla mesai yapmaya zorlanmaları bu sorunların başında gelmektedir. Bu sebeple kursiyerler, başka bir yerde daha iyi ücret ile çalışmak için kursiyer programını aksatmaya başlamış ve program tamamlanamadığı için kursiyerlerin çoğu belgesiz işçi olarak kalmışlardır. Ayrıca kursiyerlerin hakları "Çalışma Standardı Yasası" tarafından korunmadığı için birçok suiistimal raporları ortaya çıkmaya başlamış ve bu yüzden Endüstriyel Eğitim Sistemi 1 Ocak 2007 tarihinde sonlandırılmak zorunda kalmıştır (Kim, 2009: 5).

Jung (2021)'a göre, bu sistem kursiyerlerinin dört ana sektörde çalışmasına izin verilmektedir. Bu sektörler imalat, inşaat, tarım, iç ve kıyı balıkçılığı olarak belirlenmiştir. İmalat sektöründe, normalde 300'den az işçi çalıştıran veya piyasa sermayesi 8 milyar ₩ (Won-Güney Kore resmi para birimi) olan küçük ve orta ölçekli imalat şirketlerinin, yabancı işçi çalıştırmasına izin verilmektedir. İnşaat şirketlerinin yıllık ortalama brüt sermayesi 1,5 milyar ₩'dan az olması durumunda 5 yabancı işçiye kadar izin verilir, ancak 1,5 milyar ₩'u aşan her 100 milyon ₩ brüt için 0,4 yabancı işçiye izin verilmektedir. Hizmet şirketleri, Özel Çalışma İzni Sistemi aracılığıyla denizaşırı Koreli işçileri (H-2 vizesi) çalıştırabilir. 5 veya daha az çalışanı olan hizmet şirketleri, en fazla 2 denizaşırı Koreli işçiyi işe alabilirken 6 veya daha fazla çalışanı olan hizmet şirketleri, denizaşırı Korelilerin sayısını %30 ila %40'a eşdeğer olarak işe alabilmektedir. 10 veya daha az işçi çalıştıran tarım ve hayvancılık şirketleri, şirkette Koreli işçi çalışmasa bile, en fazla 5 yabancı



işçi çalıştırabilir. Daha büyük şirketler işgücünün yaklaşık %20'sini yabancı işçi olarak çalıştırabilir. Balıkçılık sektörü için 20 ton ve altı balıkçı tekneleri ile su ürünleri yetiştiriciliği “Denizciler Kanunu” kapsamına girmez. Bu sebeple yabancı işçi çalıştırmaları sorun olmamaktadır.

Daha az vasıflı veya vasıfsız yabancı işçiler için İstihdam İzin Sistemi (EPS), sorunlu Endüstriyel Eğitim Sistemi'nin yerini almak üzere 17 Ağustos 2004'te uygulamaya koyulmuştur. İş dernekleri tarafından kontrol edilen ve işletilen EPS'nin tüm faaliyetleri (potansiyel göçmen işçilerin kaydı, seçimi, ayrılma öncesi oryantasyon, varış sonrası oryantasyon, işe yerleştirme, geri dönüş, yeniden entegrasyon ve izleme) devlet kurumları tarafından sıkı bir şekilde denetlenmektedir (Kim, 2009: 5).

EPS'nin temelini oluşturan Yabancı İşçilerin İstihdam Yasası, göçmen işçilere yönelik ayrımcı uygulamaları yasaklamış ve işverenleri, çalışanların maaşlarını ödememesini önlemek için sigorta yaptırmaya zorlamaktadır. Ayrıca göçmen işçilerin, işverenlerin haksız veya hukuka aykırı muamelesi, sözleşme ihlali veya haksız işten çıkarma vb. durumlarda iş müfettişlerine ve Çalışma İlişkileri Komisyonu'na başvurmasına olanak sağlamaktadır (Seol, 2012, 123). Bu yönüyle Kore, EPS Yasasını kabul ederek Asya'da göçmen işçilerin haklarını mevzuat yoluyla korumaya çalışan ilk emek ithal eden ülke olma özelliği taşımaktadır (URL-4).

Kore Hükümeti, gönderen ve alan ülkeler arasında ikili anlaşmalar yoluyla işçi göçü oluşturmak için altı Asya ülkesiyle (Tayland, Vietnam, Moğolistan, Sri Lanka, Endonezya ve Filipinler) 2004'te yaklaşık 25.000 işçinin geldiği bir Mutabakat Zaptı (Uzlaşma Belgesi-Memorandum of Understanding) imzalamıştır. 2006'da Özbekistan, Pakistan ve Kamboçya ardından 2007'de Çin, Bangladeş, Kırgız Cumhuriyeti, Nepal, Myanmar ve Doğu Timor ile Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Bu ülkelerden yalnızca 2007'de yüz binden fazla işçi Kore'ye gelmiştir. Bu yüzden Kore Çalışma Bakanlığı, işveren tercihine, gönderme prosedürlerinin değerlendirilmesine ve yasadışı işçi sayısına göre tüm gönderen ülkelere yıllık kotalar belirlemektedir (Kim, 2009: 5). Aynı zamanda yabancı uyruklu denizaşırı Koreliler için Aralık 2002'den bu yana denizaşırı Koreliler için “İstihdam Yönetim Sistemi (EMS)” uygulanmaktadır. Yabancıların bu sistemden hak kazanmaları için en az 30 yaşında olmaları (yaş sınırını 25'e indirme planları vardır) ve Kore'de yaşayan bir akrabalarının olması gerekmektedir. Kore'de akrabaları olan denizaşırı Koreliler, yabancı bir ülkedeki Kore Büyükelçiliği tarafından verilen H-2 vizesi ile Kore'ye girebilirken Kore'de akrabası olmayan denizaşırı Koreliler, Kore dil sınavını geçtikten sonra ülkeye girebilmektedir (URL-5). EMS için

meslek kategorileri konaklama, restoran, temizlik hizmeti, ev işlerine yardım vb. şekilde sıralanabilir. EMS iznine sahip kişilerin başlangıçta iki yıla kadar kalmalarına izin veriliyordu, ancak Ağustos 2004'ten itibaren izin üç yıla çıkarılmıştır (Kim, 2009: 6).

Kore'deki çokkültürlülük söylemi, ilk olarak ülkeye gelen göçmen işçilerle başlamasına rağmen düzenlenen işgücü ithalat programları aracılığıyla hızla artmıştır. Vasıflı veya vasıfsız binlerce yabancı işçinin Kore'ye girmesiyle çokkültürlülük artık Kore için bir sorun olmaya başlamıştır.

## **2. Yabancı Evlilikler**

Devam eden yabancı işçi akınına ek olarak çokkültürlü Kore'nin oluşmasında etkili olan bir başka faktör de yabancı evliliklerdir. Artan göçmen işçi sorunu ile bağlantılı olan uluslararası evlilikler, Kore'nin geleneksel aile yapısında değişimlere sebep olmuş ve zamanla çokkültürlü ailelerin oluşmasına yol açmıştır.

Gelişmekte olan ülkelerden, Güney Kore'ye büyük ölçekli uluslararası evlilik göçü, 1990'ların başında ortaya çıkmasına rağmen hızla artmıştır. 2004'ten bu yana, yıllık tüm evliliklerin en az %10'u ve kırsal alanlardaki tüm evliliklerin üçte biri yabancı uyrukluları içermektedir. Çok sayıda meydana gelen evlilik göçünün bir toplum üzerinde derin etkileri olabilir. Geçici işçi göçünün aksine bu göç şekli genellikle uzun vadeli veya kalıcıdır. Ayrıca geçici göçmenlerin aksine evli göçmenler, ev sahibi toplumla bütünleşmektedir (Kim vd., 2014: 4). Bu yönüyle uluslararası evlilikler, işçi göçüne kıyasla Kore toplumunun değişmesinde daha derin izler barındırmaktadır.

Çokkültürlü aileler (damunhwa-gajeong) son yirmi yılda Kore toplumu için önemli bir politika odağı haline gelmiştir (Dickey, 2014: 179). Kim Hyun-mee, Kore'deki çokkültürlülüğünün doğuşu hakkındaki raporunda, "çokkültürlü aile" sözcüğünün ilk olarak "HiFamily" adlı bir sivil toplum kuruluşunun önerisi olduğunu söylemektedir. 2003 yılında HiFamily, Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'na karışık ırkları ifade eden "honhyeol" kelimesinin kullanımının, insan hakları ihlali olduğunu belirten bir dilekçe sunmuştur. Bu sebeple sivil toplum kuruluşu, bu terimi "çokkültürlü aile" olarak değiştirmeye çalışmıştır. Bununla birlikte 2007 yılında Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığını Ortadan Kaldırma Komitesi, karışık ırklara karşı ayrımcılığa sebep olan "safkanlık" (soonhyeol) kavramının tehlikeleri konusunda da uyarıda bulunmuştur (Kim, 2007: 103).

Genellikle Kore toplumunda çokkültürlü aileyi tanımlayan unsur çocuklardan ziyade yabancı eşlerdir. Bundan dolayı Kore'deki tüm çokkültürlü

aileler, sözde “uluslararası evlilikler” üzerine kurulmuştur. Bu durum, aynı sosyo-kültürel-etnik kökene sahip ebeveynlerin, farklı bir geçmişe sahip bir çocuğu evlat edinerek oluşturduğu çokkültürlü aileler ile çelişmektedir. Bu yönüyle çokkültürlü aile teriminin, geçmişte Kore’ye göç eden yabancı aileleri ve Kuzey Koreli aileleri içermediği görülmektedir (Olneck, 2011).

2011’de değiştirildiği şekliyle “Çokkültürlü Aileler Yasası” aracılığıyla yapılan yeni bir yasal tanım uyarınca, çokkültürlü aile, doğuştan veya vatandaşlığa kabul edilen bir Koreli ile evlilik vizesi almış bir göçmen eşten oluşan, uluslararası geçmişlere ve kültürlere sahip bir aileyi ifade etmektedir. Bu tanımdan yola çıkarak göçmen işçilerin, uluslararası öğrencilerin, Kuzey Koreli sığınmacıların ve vatandaşlık alamamış ailelerin çokkültürlü aile olarak kabul edilmediğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte, Koreli bir kadın ve yabancı kocadan oluşan çokkültürlü ailelerin, özellikle “daha gelişmiş” olduğu düşünülen ABD, Kanada, Avrupa, Avustralya ve Japonya gibi ülkelere gelen kocaları kapsamadığına dair yaygın bir algı da mevcuttur.

Kore’de ilk çokkültürlü evlilikler, 1990’ların ortalarında çiftçiler ve Çin’den gelen etnik Koreli kadınlar arasında yapılmıştır. Zamanla yabancı gelinlere olan talep artmıştır. 2006 yılına gelindiğinde on bekâr çiftçiden dördünün yabancı kadınlarla evlendiği kaydedilmiştir. Kırsaldaki bekârların evlilik sorunlarını çözmek için uygulanan “Kırsal Bekârları Evlendirme” projesi, 1990’lı yıllarda başlamasına rağmen 2000 yılından itibaren Koreli erkeklerle Asyalı kadınlar arasındaki uluslararası evlilikler hız kazanmıştır (Kim, 2007). 21. yüzyılın başlarında, yabancı gelinlerin işe alınması, özellikle kırsal alanlarda evlenebilecek kadınların azlığı nedeniyle popülerlik kazanmıştır. Bu durumun şehirlerde daha fazla iş fırsatı yaratan ekonomik kalkınmanın karanlık yüzü olduğu düşünülmektedir.

Uluslararası evlilikler için devlet lisansları gerekli olmadığından ticari çöpçatanlık, 1990’larda yükselen bir iş modeli olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, sözde “uluslararası evlilik komisyoncuları” kırsal alanların her köşesine hızla nüfuz etmeye başlamıştır. Çin ve Güneydoğu Asya’da ortakları olan Koreli komisyoncular, Kore’de arzu edilen kadınlarla evlenme şansı çok düşük olan etnik Koreli çiftçileri işe almıştır. İşe alınan erkekler belirli bir sâyıya ulaştığında, komisyoncular Koreli erkekler ve yerli kadınlar arasında birkaç görüşme ayarlamak için yabancı ülkelere geziler düzenlemektedir. Koreli erkekler, komisyonculara belirli miktarda ödeme yaparak randevu almak istedikleri kadınlara seçer ve görüşme tarihleri belirlenir. Bu şekilde ayarlanan görüşmelerin çoğu evlilik ile sonuçlanmaktadır (Shim, 2013: 10). Kim Choong-soon (2011) bu düzenlemeyi, yabancı gelinlerin Kore’ye geti-

rilmesinde bir çekici faktör olarak açıklarken yabancı gelinlerin fakir ailelerinin ekonomik ihtiyaçlarını karşılama çabasını ise itici faktör olarak tanımlamaktadır. Aşağıdaki tabloda 2013-2021 yılları arasında Kore’de yapılan uluslararası evliliklere ve bu evliliklerin oluşumundaki yabancı gelin ve damatların istatistiksel verilerine yer verilmiştir.

Yıl	Uluslararası Evlilik	Yabancı Gelin	Yabancı Damat
2013	25.963	18.307	7.656
2014	23.316	16.152	7.164
2015	21.274	14.677	6.597
2016	20.591	14.822	5.769
2017	20.835	14.869	5.966
2018	22.698	16.608	6.090
2019	23.643	17.687	5.956
2020	15.341	11.100	4.241
2021	13.102	8.985	4.117

*Tablo 2.*Yıllara Göre Uluslararası Evlilikler ve Yabancı Gelin/Damat (Kore Ulusal İstatistik Ofisi-KOSIS, URL-6).

Genel olarak bakıldığında uluslararası evliliklerin oluşumunun, daha çok yabancı bir kadınla Koreli bir erkek arasında gerçekleştiği görülmektedir. Bir toplumda ortalama cinsiyet dengesi yaklaşık olarak yarı yarıya olduğundan, yabancı gelinlerin Koreli damatlara oranının “doğal hali” %50 civarında olması beklenmektedir. Bununla birlikte, tablodaki çarpık oran, sosyal güçlerin uluslararası evliliklerde cinsiyet dengesini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir (Yang, 2011). Kore’de bu dengenin bozulmasında okul yaşının artması, kadınların iş hayatına atılması, doğum oranlarındaki düşüşler etkili olmuştur. Tablodan da anlaşılacağı gibi yabancı gelin sayılarındaki artış, Koreli erkeklerin evlenmek için Koreli bir eş bulamadıklarını göstermektedir. Bunun en temel sebebi ise Koreli kadınların daha iyi bir yaşam sürmek için çalışma hayatına atılması ve evliliği ikinci plana atmasıdır. Devlet tarafından desteklenen uluslararası evlilikler, bekâr erkekleri yabancı gelin seçmeye teşvik etmiştir. Belirtilen yıllar arasında cinsiyete göre yabancı gelinlerin, yabancı damatların iki katı hatta bazı yıllarda daha fazla olması, bekâr erkeklerin yabancı gelinlere daha olumlu baktığını göstermektedir. Buna ek olarak, toplam uluslararası evlilik sayısında iniş-çıkışlar

görülürse de yabancı gelin sayısı, yabancı damatlardan daima fazla olmuştur.

Günümüze yaklaştıkça yabancı evlilikler hızla artmaya devam etmiş ve bu şekilde oluşan ırklar arası kombinasyon, Kore hükümetinin halletmesi gereken benzeri görülmemiş sosyal sorunları beraberinde getirmiştir. Bunların başında, düşük gelirli erkekler üzerindeki artan ekonomik yük nedeniyle kırsal alanlarda yeni bir yoksulluk aşamasının oluşması gelmektedir. Ayrıca çokkültürlü ailelerin ekonomik ya da kültürel fırsatlardan yalıtılması ve uygun eğitim ve sosyal güvenlik ağına erişim eksikliği de bu sorunlar arasındadır. Aynı zamanda Kore'nin etnik ve kültürel açıdan homojen bir ulus imajı giderek daha fazla sorgulanmaya başlanmıştır. Bu sebeple Güney Kore hükümeti, insan haklarına önem veren yerli ve yabancı aktivistlerin büyük baskısı altına girmiştir. Sonuç olarak, “Göç Politikası için Birinci Temel Plan (2008-2012)” nihayet 2007’de uygulamaya konulmuş ve bu tarihten sonra Kore, ulusal kimliğinde göç olmayan bir ülkeden göç alan bir ülkeye doğru tarihi bir değişim yaşamıştır. Aynı yıl Kore’de “Yabancılara Muamele Hakkında Kanun” yasallaşmış ve bunu 2008 yılında “Çokkültürlü Aileleri Destekleme Yasası” takip etmiştir (Shim, 2013: 10).

Kore'nin safkan olmayanları kabul etmeye yönelik çabaları zamanla etki yaratmaya başlamıştır. 2010 yılında “Cinsiyet Eşitliği ve Aile Bakanlığı” tarafından yapılan bir anket, insanların yüzde 79,5’inin artan sayıda çokkültürlü aileye olumlu baktığını göstermektedir. Aynı zamanda devlet tarafından finanse edilen 200’den fazla Çokkültürlü Aile Merkezi ülke geneline yayılmıştır. Koreli ile evlenen yerli Filipinli Jasmine Lee’nin Ulusal Meclis’e seçilmesi, 2006 yılında Amerikan Futbolu Superbowl’unun en değerli oyuncusu olan Hines Ward’ın o yıl Kore’yi ziyaret etmesi ve Kore’nin iki kültürlü oğlu olarak tanınması (babası Kore’de görev yapan Amerikan askeri) çokkültürlü ailelerin görünürlüğü en üst düzeye çıkarmıştır (Dickey, 2014: 193). Kore medyasında büyük ses getiren bu olayların, ülkedeki çokkültürlülük olgusunun ne denli etkili olduğunu da göstermektedir.

Çokkültürlü aileleri desteklenme politikaları, yabancı evliliklere ivme kazandırırken okullarda iki ırklı veya iki etnik gruptan oluşan çocukların zamanla artmasına neden olmuştur. Kore Milli Eğitim Bakanlığı’nın (2015) verilerine göre, K-12 (ilk, orta ve lise ) okullarına kayıtlı öğrenci sayısında yılda 200.000 kişilik bir azalma olurken çift ırklı öğrenci sayısında her yıl 6.000 kişilik artış yaşanmaktadır (Kim & So, 2018: 107). Bu açıdan bakıldığında sadece yabancı evlilikler değil aynı zamanda yabancı evliliklerden dünyaya gelen çocukların sayısında da artış görülmektedir.

Çokkültürlü evliliklerde dünyaya gelen çocuklar için sosyal hayata alışmak ebeveynlere göre daha zorlu bir süreçtir. Birçok çocuk için Kore toplumuna uyum sağlamak düşünüldüğünden daha fazla zaman almaktadır. Özellikle okul çağına gelen çocuklar için bu durum oldukça zordur. Çokkültürlü ailelerden gelen öğrencilerin yaklaşık %42'si “Ulusal İnsan Hakları Komisyonu” tarafından 2010 yılında yürütülen bir ankette, sınıf arkadaşları tarafından alay konusu edildiğini söylemiştir. Seul şehri tarafından yapılan bir başka anket, beş yabancı gençten dördünün büyük ölçüde ayrımcılık ve zorbalık nedeniyle okula gitmediğini göstermektedir. Ayrıca Çokkültürlü Kore Merkezi, çokkültürlü çocukların yüzde 70'inin ya liseye devam etmediğini ya da okulu bıraktığını bildirmiştir (Dickey, 2014: 194). Kore'de artan sayıda göçmen ve onların okul çağındaki çocukları, ele alınması gereken önemli bir eğitim sorunu olan ayrımcılık, zorbalık ve mikro saldırılara maruz kalmaktadır. Bu nedenle Koreli araştırmacılar, politikacılar ve eğitimciler, sayıları artan göçmenlerin ve onların çocuklarının eğitimdeki yaşamlarını ve deneyimlerini iyileştirmenin etkili bir yolu olarak çokkültürlü eğitime yönelmiştir (Mo & Hwang, 2007).

Eğitim ve İnsan Kaynaklarını Geliştirme Bakanlığı, 2007'de çokkültürlü eğitimi ilkökul, ortaokul ve lise müfredatlarına dâhil etmek için ders kitabı revizyonlarını gerçekleştirmiştir. 2009'da çokkültürlülük içeriğindeki artışı daha da hızlandıran bir başka ulusal müfredat değişikliği gerçekleştirmiştir. Okullar, çokkültürlü çocukların ve ailelerinin Kore dilini ve kültürünü öğrenmelerine ve böylece çokkültürlü öğrencilerin okullara entegrasyonunu kolaylaştırmaya yardımcı olmak için tasarlanan Kore dil programları, rehberlik sistemleri ve okul sonrası programları dâhil olmak üzere çeşitli çokkültürlü eğitim programları geliştirmeye teşvik edilmiştir (Kim & So, 2018: 108-109). Çokkültürlü ailelerin ve çocuklarının sosyal çevreye uyumu ve adaptasyonu için yapılan bu tür programların etkileri tartışılabilir. Kim, göçmen aileleri desteklemeye yönelik çokkültürlü politikaların, asimilasyonist yaklaşımları nedeniyle sınırlayıcı ve kısıtlayıcı olduğuna dikkat çekmektedir. Okullarda olduğu kadar toplumda da göçmen işçiler, göçmenler ve azınlıklar, tek etnik ortamda ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalmaktadır. Korelilerin çeşitliliği ve çokkültürlülüğü tamamen benimseyememesinin temel sebebi, Korelilerin uzun zamandır sahip oldukları milliyetçilik ve etnik merkezilik duygusu olarak kabul edilmektedir (Kim & So, 2018: 108). Bu sebeple, yabancıların topluma uyumunu kolaylaştırmak adı altında yapılan bu tür programlar, söylenildiği gibi iyi bir amaca hizmet etmemektedir. Daha çok yabancıların

zamanla asimile olmasını ve yabancı evliliklerden dünyaya gelen çocukların, Kore kültürünü benimsemiş şekilde yetiştirilmesini amaçlamaktadır.

Sonuç olarak uluslararası evlilikler ve bu evliliklerden dünyaya gelen melez çocuklar, Kore toplumunun uzun yıllardır sahip olduğu safkan toplum inancını sarsmaktadır. Her geçen gün artan sayıdaki yabancı evliliklerle birlikte çokkültürlülük olgusunun, toplumun temel taşı olan aile kurumuna hızla nüfuz etmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

### **3. Uluslararası Öğrenciler**

Günümüzde birçok öğrenci kariyerler hedeflerine ulaşmak, yaşam standartlarını yükseltmek, yeni bir dil öğrenmek ve diğer kültürleri yerinde görmek için yurtdışında eğitim almayı hedeflemektedir. Yeni deneyimler edinmek ve becerilerin geliştirmesi adına yurtdışı eğitimi önemli bir adımdır. Bu sayede farklı kültür ve yeni insanlar tanıyarak dünyaya daha geniş çerçeveden bakmak mümkündür.

Asya ülkeleri, son zamanlarda yabancı öğrenci çekmeyi başaran önemli merkezlerin başında gelmektedir. Birkaç yıl öncesine kadar Singapur ve Malezya, kendilerini öğrenciler için bölgesel merkezler olarak konumlandıran ilk Asya destinasyonları arasında yer almaktaydı. Zamanla bölgedeki diğer birkaç ülke, büyük ölçüde diğer Asya ülkelerinden artan ilgi sayesinde yabancı öğrenci kayıtlarında hızlı bir artışa imza atmıştır. Örneğin Çin 2016'da 440.000 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yaparken (%62-veya 272.800 üniversite düzeyinde öğrenci) Japonya, 2017 rakamlarını 267.040 (%71-veya 188.385 üniversite düzeyinde öğrenci) olarak açıklamıştır. Bu ülkeler arasına 2017'de üniversitelerine yabancı kayıtlarda %18,8'lik rekor bir büyüme kaydeden Güney Kore'de eklenmiştir (URL-7).

Kore üniversitelerindeki yabancı öğrenci sayısı, doğum oranlarının 1'in altına düşmesi ve okul çağındaki çocuk nüfusunun azalması sebebiyle son zamanlarda hızla artmıştır (Koh & Kim, 2019). Kore'deki üniversitelerin büyük çoğunluğu ekonomik açıdan öğrenim ücretlerine bağlıdır. Bundan dolayı azalan öğrenci nüfusu, üniversiteleri mali açıdan tehlikeye sokmaktadır. Bu yüzden birçok yerli üniversite, üniversitelerin finansmanına katkı sağlamak ve hızla azalan öğrenci nüfusuna karşı hazırlıklı olmak için yabancı öğrencileri ülkeye çekmeye odaklanmıştır.

Son on yılda, Kore yaşam koşullarında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Yüksek yaşam beklentisi, düşük suç oranları, artan kişi başına gelir, istikrarlı ekonomik büyüme, A sınıfı eğitim ve teknolojik ilerleme ve son dönemlerde etkili olan popüler kültür Kore'yi yabancı öğrenciler için çekici yapan faktör-

lerdir. Kore, özellikle gelişen teknolojisiyle birlikte son zamanların önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır. Ülke, özellikle bilgi ve iletişim teknolojisi alanlarında dünyanın en iyileri arasında kabul edilmektedir. Ayrıca *Hyundai, Samsung, Genesis Motors, LG Electronics, Daewoo, Kia* gibi dünyanın en bilindik dijital ve elektronik ürünler üreten devlerine ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle bu alanda okumak ve çalışmak isteyen öğrenciler için Kore'nin sahip olduğu bilgi ve iletişim teknolojileri önemli bir fırsattır.

Kore'nin yabancı öğrenciler tarafından tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biri şüphesiz “Hallyu” olarak adlandırılan Kore dalgasıdır. Kore'nin yeni kültürel trendlerini tanımlamak için kullanılan bu terim, Kore filmleri (K-Film), Kore dizileri (K-Drama) ve Kore müziğini (K-Pop) kapsamaktadır. Bu alanların yanı sıra yemekler, bilgisayar oyunları, kozmetik ürünlerini kapsayan eğlence endüstrisi nedeniyle Kore yabancı öğrenciler için popüler bölgelerden biri haline gelmiştir.

Kore'deki çok sayıda enstitü ve üniversite, uluslararası öğrencilerin Güney Kore'de yaşamı deneyim etmesi ve birkaç dönem okuması için farklı türlerde değişim programları ve çalışma planları oluşturmuştur. Uluslararası Eğitim Enstitüsü'nün yakın tarihli bir raporuna göre Güney Kore hükümeti, uluslararası öğrencilere, özellikle de değişim öğrencilerine çeşitli burs imkanı sağlamak ve yaşam masrafları (yerleşim ödeneği, gidiş-dönüş uçak bileti ve sağlık sigortası) karşılamak için ödemeler yapmaktadır. Hükümet finansmanının yanı sıra çok sayıda ortaokul, üniversite ve lisansüstü okul programlarında en az bir dönem okuyan değişim öğrencilerine burs ve fon sağlamaktadır. Yabancılar sağlanan mali destekler nedeniyle birçok öğrenci uygun fiyatlı eğitim için Güney Kore'yi tercih etmektedir (Luis, 2020: 8103). Aynı zamanda, Kore'de yaşam masraflarının diğer Avrupa ülkelerine göre daha uygun olması da öğrenciler için artı bir özelliktir. Aynı zamanda Kore, kültürel ve tarihi yerleri gezmek, lezzetli yemekler yemek, doğal güzellikleri keşfetmek adına ideal bir rota olarak görülmektedir.

Kore'nin sahip olduğu yaşam koşulları ve yabancı öğrenci çekmek için uyguladığı programlar, yabancı öğrenciler üzerinde etkisini göstermiş ve zamanla yabancı öğrenci sayısında istikrarlı bir artış yaşanmıştır. Aşağıdaki tabloda Kore'deki yabancı öğrencilerin yıllara göre sayıları ve tercih edilen üniversite ve kurs programlarına dair istatistiksel verileri yer almaktadır.



YIL	TOPLAM	Seviye Kursu				Diplomasız Kurs		
		Toplam	Lisans	Yüksek Lisans	Dok-tora	Toplam	Dil Kurs-ları	Diğer Kurslar
2021	152,281	120,018	80,597	25,169	14,252	32,263	23,442	8,821
2020	153,695	113,003	74,851	24,996	13,156	40,692	32,315	8,377
2019	160,165	100,215	65,828	23,605	10,782	59,950	44,756	15,194
2018	142,205	86,036	56,097	21,429	8,510	56,169	41,661	14,508
2017	123,858	72,032	45,966	18,753	7,313	51,826	35,734	16,092
2016	104,262	63,104	38,944	17,282	6,878	41,158	26,976	14,182
2015	91,332	55,739	32,972	16,441	6,326	35,593	22,178	13,415
2014	84,891	53,636	32,101	15,826	5,709	31,255	18,543	12,712
2013	85,923	56,715	35,503	16,115	5,097	29,208	17,498	11,710
2012	86,878	60,589	40,551	15,399	4,639	26,289	16,639	9,650
2011	89,537	63,653	44,641	14,516	4,496	25,884	18,424	7,460
2010	83,842	60,000	43,709	12,480	3,811	23,842	17,064	6,778

Tablo 3. Kore'deki Yabancı Öğrencilerin Mevcut Durumu (KESS, URL-8).

Tablo 3'te 2010-2021 yılları arasında Kore'de eğitim gören uluslararası öğrencilerin sayısı verilmiştir. Tabloya genel olarak bakıldığında, yabancı öğrenci sayının günümüze yaklaştıkça artış gösterdiği görülmektedir. Ayrıca seviye kurslarının, diplomasız kurslara göre daha fazla yabancı öğrenciyi çektiği görülmektedir. Seviye kursları incelendiğinde, lisans öğrencilerinin daha fazla olduğu, diplomasız kurslar incelendiğinde ise dil kurslarının daha fazla öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Her iki alanda da özellikle 2015 yılından sonra istikrarlı artışlar yaşandığı görülmektedir. Kore popüler kültürünün gençler arasında yayılması ve bu sektörde yaşanan artış ile daha fazla öğrencinin, Koreceyi ve Kore kültürünü öğrenmek için Kore'ye gelmeyi tercih ettiğini söyleyebiliriz. Ancak 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle ülkelere giriş çıkışlarda kısıtlamalar yaşanmıştır. Bu kısıtlamalar, salgın hastalığın yoğun olarak hissedildiği 2020-2021 yılları arasındaki yabancı öğrenci sayısında azalmalara neden olmuştur.

2012'de uluslararası öğrenci sayısı azalmaya başladığında Güney Kore hükümeti, 2020 yılına kadar 200.000 öğrenciyi çekme hedefini gözden geçirmek zorunda kalmış ve hedef yılını 2023 olarak değiştirmiştir. Aynı zamanda, büyüme hızını yeniden ulaştırmak için tasarlanmış bir dizi politika ve stratejiyi uygulamaya koymuştur. Bu uygulamalar şu şekildedir: 1. Kore üniversitelerinde sadece yabancı öğrenciler için bölümler ve programlar aç-

masına izin veren yeni düzenlemeler 2. Özellikle STEM konularında (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) İngilizce öğretilen programların genişletilmesi 3. Mezun olduktan sonra çalışmak üzere Güney Kore’de kalmak isteyen yabancı öğrenciler için vize kısıtlamalarının hafifletilmesi de dâhil olmak üzere artan istihdam destekleri 4. Kore üniversitelerinin pazarlama ve işe alım çabalarını desteklemek için 2015 yılında 18,8 milyar Won (16 milyon ABD Doları) finansman 5. Diğer Asya ülkelerinden gelen öğrenciler için burs programları için finansman (URL-7). Kore hükümeti tarafından uygulamaya konulan bu politikalar ve ülkenin yaşam kalitesindeki iyileşmeler, giderek daha fazla öğrenciyi çekmeyi başarmıştır. Özellikle çevresindeki Asya ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkeden yabancı öğrencinin eğitim için seçtiği rotaların başında gelmeyi başarmıştır. Aşağıdaki tabloda, 2019 yılında yapılan istatistiksel çalışmada, Kore’deki yabancı öğrencilerin ülkelere göre sayısı verilmiştir.

Ülke	Öğrenci sayısı	Oran
Çin	67,348	44,2
Vietnam	35,843	23,5
Moğolistan	6,028	4,0
Japonya	3,818	2,5
ABD	2,218	1.5

*Tablo 4. Ülkelerine Göre Yabancı Öğrenci Sayısı (URL-8).*

Tablodan da anlaşılacağı gibi ülkelere göre yabancı öğrencilerin sayısında Çin ilk sırada gelmektedir. Mevcut öğrenci sayısına bakıldığında, Güney Kore’deki uluslararası öğrenci nüfusunun %55’inin Çinli olduğu sonucuna varılabilir. Ancak Çinli öğrencilerin oranı, gerçek sayılarda küçük bir artışa rağmen bir önceki yıla göre neredeyse %7 azalmıştır. 2018 yılının başlarında ABD’nin THAAD (Bölge Yüksek İrtifa Hava Savunması-Terminal High Altitude Area Defense) füze sistemlerini Kore’ye konuşlandırılması sebebiyle Çin-Güney Kore ilişkileri zarar görmüştür. Bu durum, Çin’in Koreli şirketleri ve tur gruplarını boykot etmesine ve Korece çalışma programlarındaki Çinli öğrencilerin sayısının düşmesine neden olmuştur.

Vietnam ise Çin’den sonra en fazla yabancı öğrenci sayısına sahip ülkedir. Diğer ülkeler ile kıyaslandığında oldukça yüksek bir orana sahiptir. Bunun temel sebebi, Samsung ve LG gibi büyük şirketlerinin fabrikalarının Vietnam’da bulunmasıdır. Bu şirketlerde çalışmak isteyen Vietnamlı öğrenciler, öncelikli olarak Kore’de dil eğitimini almalı ve ardından mesleki eğitimlerini tamamlamalıdır. Tabloya göre, yüksek oranlara sahip diğer ülkeler;

Moğolistan, Japonya ve ABD şeklinde devam etmektedir. Son zamanlarda Avrupa ve Kuzey Amerika’da Kore eğitim programlarına kayıt yaptıranların sayısında artış yaşanmış ve bununla birlikte Kore üniversite programlarına olan talep de artmıştır. Ayrıca toplam sayının küçük bir bölümünü oluşturan Özbekistan, Tayvan, Fransa, Endonezya ve Malezya’dan gelen yabancı öğrenciler de mevcuttur. Bu ülkelerin daha az sayıda olmasının temel nedeni üniversitelerin eğitim dilidir. Kore’de çoğu bölümün eğitim dili Korece’dir ve bu durum daha önce Korece eğitimi almamış yabancı öğrenciler için bir engel teşkil etmektedir.

Yabancı öğrencilerin sayısındaki artış, azalan öğrenci nüfusunun yerine doldurmada ve üniversitelerdeki finansman sorununu çözmeye etkili olsa da beraberinde yeni sorunlara yol açmıştır. Demokrat Parti’nin Ulusal Meclis üyesi Kim Hae-Young tarafından hazırlanan bir rapor, öğrenci vizelerinin süresi dolduktan sonra yasadışı olarak ülkede kalanların sayısının, 5.652’den yaklaşık %98’lik bir artışla 11.176’ya yükseldiğini göstermektedir. Ayrıca Kim, üniversitelerin genellikle öğrenim ücretlerinden elde edilen gelire ihtiyacı olduğu için (yabancı öğrenciler Korelilerden daha yüksek harçlar ödüyor) vize sürelerini aşan yabancı öğrencileri genellikle görmezden geldiğini de eklemektedir (URL-9).

Uzun süre ülkesine dönmeyen yabancı öğrenciler, yaşam masraflarını karşılamak için Kore’de çalışmaya başlamaktadır. Bazı öğrenciler, kendi ülkelerinde kazanabileceklerinden daha yüksek maaşlar aldıkları için ülkede kalarak hem çalışıp hem de okumayı tercih etmektedir. Bölgede giderek artan yabancı öğrenci göçlerinin, Kore’nin küresel hareketlilik eğilimleri üzerinde gelecek yıllarda önemli bir etkiye sahip olacağını göstermektedir.

### **Sonuç**

Son dönemlerde yaşanan teknolojik ve ekonomik gelişmeler, kültürler arası alışveriş ve küreselleşme süreci, toplumların hızla değişmesine yol açmıştır. Toplumlarda yaşanan en önemli değişiklik, kültürlerin birbirlerinin içine geçerek oluşturdukları çokkültürlülük kavramıdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan çokkültürlülük kavramı, uzun zamandır homojen kültür özelliği taşıyan Güney Kore için de bir sorun haline gelmiştir. Gelişen iletişim ve teknolojiyle birlikte son zamanların gözde ülkeleri arasına girmesi, Kore’yi yabancılar için popüler hale getirmiştir. Artan göçlerle birlikte homojen yapısından sıyrılan Kore toplumu, çokkültürlülük gibi yeni söylemlere kapı aralamıştır. Bu çalışma, Kore’nin çokkültürlülüğe doğru değişen toplumsal ya-

pısında etkili olan faktörler ve bu faktörlerin topluma etkilerini açıklamaktadır.

Kore'nin zamanla büyüyen çokkültürlü yapısı, geniş göç eğilimleriyle başlamış ve gün geçtikçe çeşitlilik göstermiştir. Sanayi devrimi, şehirleşme ve beraberinde gelişen yenilikler, Kore toplumu için birçok değişikliğin öncüsü olmuştur. 1980'lerin sonlarından itibaren Kore, emek ihraç eden bir ülkeden, emek ithal eden bir ülke konumuna gelerek büyük bir evrim yaşamıştır. Bunun sonucunda, özellikle Çin, Endonezya, Bangladeş, Filipinler gibi gelişmekte olan birçok Asya ülkesinden göçmen işçileri kendine çekmeye başlamıştır. Demografik açıdan yaşanan değişimler ve artan göçmen işçi sorununu, kaçınılmaz olarak göç politikasının geliştirilmesine daha ciddi bir yaklaşım getirmiştir. Güney Kore hükümeti, imalat işletmelerindeki işgücü boşluğunu doldurabilecek yabancı işçileri kabul etmek için çeşitli eğitim programları düzenlemiş ve göçmen işçilerin ülkeye giriş-çıkışlarını kontrol etmeye başlamıştır.

Mevcut istatistiksel veriler, göçmen işçilere ek olarak yabancı evlilik oranlarındaki artışla birlikte, Kore'de göçün hızlandığını göstermektedir. Değişen şartlar ve duruma bağlı olarak göç kavramı da farklılaşmış, ülkeye gelen çok sayıda yabancı gelin ve damat, göçün sınırlarını genişletmiştir. Kırsal alanlarda yaşanan gelin kıtlığı, bu bölgelerde yaşayan bekâr erkeklerin yabancı gelinlere olan bağlılığı artırmıştır. Bu amaçla devlet tarafından sağlanan sübvansiyon desteği ve evlilik komisyoncuları gibi alternatifler, daha fazla yabancı gelinin ülkeye gelmesine sebep olmuştur. Koreli kadınların çalışma hayatına atılması ve evlenip çocuk sahibi olmak gibi geleneksel tutumlardan uzaklaşması yabancı gelinlere olan bağlılığı artırmıştır. Özellikle Çin'den gelen etnik Koreliler, yabancı gelin için en gözde adaylar olarak görülmektedir. Zamanla artan evlilik göçmenleri, Kore toplumunda "çokkültürlü aile" gibi yeni kavramları ortaya çıkarmıştır. Uluslararası evliliklerle oluşan ailelerin ve çocuklarının Kore toplumuna uyum sağlama açısından birçok program ve kurslar düzenlenmiştir. Tüm bu çabalara rağmen uzun yıllardır homojen olarak yaşayan bir toplum için yabancıları benimsemek kolay olmamıştır. Bu yüzden yabancıların yaşadığı zorluklar, devletin halletmesi gereken sosyal bir sorun haline gelmiştir. Kore toplumu, ülkede kaçak olarak kalan işçilerden, ayrımcılığa uğrayan melez çocuklara ve asimile edilmeye çalışılan yabancılarla kadar birçok zorlukla mücadele etmek zorunda kalmıştır.

Günümüz Kore toplumu, yabancıları çekmek için farklı bir alana daha ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle gelişen eğitim sistemi ile dikkatleri üzeri-

ne çeken Asya ülkelerinden biri haline gelen Kore, uluslararası öğrenci sayısında da hızlı bir artış yaşamıştır. Son dönemlerde popüler hale gelen Kore'nin yeni kültürel trendleri ve bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmeler, yabancı öğrencilerin Kore'yi tercih etmesinin temel nedenleri olarak gösterilebilir. Aynı zamanda düşen doğum oranlarının sonucu olarak okul çağındaki genç nüfusun azalması, birçok yerli üniversitenin öğrenci açığını doldurmak ve mali destek sağlamak için uluslararası öğrencilere olan talebini artırmıştır. Yabancı öğrencilere sağlanan burs ve fon gibi mali imkânlar, uluslararası öğrenci sayısının hızla artmasına yardımcı olmuştur.

Göçmen işçiler, yabancı gelinler, profesyonel yabancı işçiler, uluslararası öğrenciler, Kuzey Kore'den kaçan aileler gibi diğer etnik azınlıklar da dâhil olmak üzere yabancıların ve göçmenlerin sayısındaki artış, etnik olarak homojen bir toplum olan Kore'nin, çokkültürlü topluma geçişini hızlandıran temel faktörlerdir. Tek kültürlülükten, çok kültürlü topluma geçiş dönemi, Koreliler için çeşitlilik içeren bir toplumda yaşamının zorluklarını dikkatlice tartışmak için kritik bir gündem olmuştur. Kore hükümetinin hâlen sıfır göç konusunda ısrar etmesine rağmen birbirine bağlı şekilde gelişen demografik olaylar, Kore'yi hızla çokkültürlü bir topluma dönüştürmüştür. Bununla beraber etnik ırktaki saflık kavramı, Kore toplumu için artık geçerliliğini kaybetmiş bir durum olarak görülmektedir.

### **Kaynakça**

- Ahn, Ji-Hyun (2012). "Transforming Korea into a Multicultural Society: Reception of Multiculturalism Discourse and its Discursive Disposition in Korea". *Asian Ethnicity*, 13(1): 97-109.
- Amet, Chatitze Veli (2021). *Türkiye ve Yunanistan'da Yayımlanan Çocuk Kitaplarının Çokkültürlülük Öğeleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dickey, Robert (2014). "Multicultural Families in Asia: Examining The Past, Analyzing the Present, Projecting Future Policies". *The Journal of Social Sciences*, 33(2): 179-205.
- Doytcheva, Milena (2009). *Çokkültürlülük*. Çev. Tuba A. Onmuş. İstanbul İletişim Yayınları.
- Gemici, Eser ve Çatal, Sefa (2019). "Göç ve Çokkültürlülük". *Anadolu Strateji Dergisi*, 1(1): 51-60.

- Ghazarian, Peter G. (2018). "Multiculturalism in South Korea: Examining Government Aspirations through the Second Basic Plan for Immigration". *Multicultural Education Review*, 10(1): 18-34.
- Hong, Won Pyo & Halvorsen, Anne Lise (2014). Teaching the USA in South Korean Secondary Classrooms: The Curriculum of the Superior Other". *Journal of Curriculum Studies*, 46(2): 249-275.
- Kim, Andrew Eunji (2009). "Demography, Migration and Multiculturalism in South Korea". *The Asia Pacific Journal*, 7(6-2): 1-18.
- Kim, Choong Soon (2011). *Voices of Foreign Brides, the Roots and Development of Multiculturalism in Korea*. Plymouth: Alta Mira Press.
- Kim, Hyun Mee (2007). "The State and Migrant Women: Diverging Hopes in the Making of 'Multicultural Families' in Contemporary Korea". *Korea Journal*, 47(4): 100-122.
- Kim, Jeonghee & So, Kyunghee (2018). "Understanding the 'Other': Rethinking Multiculturalism in South Korea through Gadamer's Philosophical Hermeneutics". *International Journal of Multicultural Education*, 20(1): 102-117.
- Kim, Jun-mo et al. (2014). "Marriage Immigration and Multicultural Families Public Policies and Their Implications for the Philippines and South Korea". *Asian Politics & Policy*, 6(1): 97-119.
- Koh, Min & Kim, Minu (2019). "Number of International Students Rises to All-Time High in South Korea". *Maell Business News Korea*, Aug. 30.
- Kymlicka, Will (1998). *Çokkültürlü Yurttaşlık: Azınlık Haklarının Liberal Teorisi*. Çev. Abdullah Yılmaz. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lee, Hana (2021). *Division and Differentiation of the Concept of Minjok Culture*. Seoul: The East Asia Institute.
- Luis M. Dos Santos (2020). "The Challenging Experiences of International Students in South Korea: The Neo-Racism Perspective". *Universal Journal of Educational Research*, 8(12B): 8102-8109.
- Makhanov, Kanat (2021). *Güney Kore'nin Göç Politikası ve Demografik İzolasyonunun Sonu*. Haftalık Bülten. Türkistan: Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü.
- Mo, Kyung-hwan & Hwang, Hye Won (2007). "Social Studies Teachers' Perception of Multicultural Education and its Implications on Teacher Education Programs". *The Journal of Korean Teacher Education*, 24(2): 199-219.

- Olneck, Michael (2011). "Facing Multiculturalism's Challenges in Korean Education and Society". *Asia Pacific Education Review*, 12(4): 675-690.
- Özensel, Ertan (2012). "Çokkültürlülük Uygulaması Olarak Kanada Çokkültürlülüğü". *Akademik İncelemeler Dergisi*, 7(1): 55-70.
- Seol, Dong Hoon (2012). "The Citizenship of Foreign Workers in South Korea". *Citizenship Studies*, 16(1): 119-133.
- Shim, Nari (2013). *Korea's Multiculturalism (Damunhwa) Policy and Media Discourse: Focusing on the Television News Coverage*. Capstone Project. Gr. Boston: Tufts University.
- Taylor, Charles (1994). "The Politics of Recognition". *Multiculturalism*. Ed. Amy Gutman. Princeton: Princeton University Press.
- URL-1: World Migration Report 2020. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-chapter-1> (Erişim: 17.03.2023).
- URL-2: Kore Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı 2022. [https://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=111&tblId=DT\\_1B040A8&conn\\_path=I2](https://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=111&tblId=DT_1B040A8&conn_path=I2) (Erişim: 17.03.2023).
- URL-3: Ethnic Koreans Living in China. [https://terms.naver.com/entry.naver?docId=572678&cid=46634&categoryId=46634#\\_datalab](https://terms.naver.com/entry.naver?docId=572678&cid=46634&categoryId=46634#_datalab) (Erişim: 18.03.2023).
- URL-4: Amnesty International 2006. <https://www.Amnesty.Org/En/Documents/ASA25/007/2006/En/> (Erişim: 18.03.2023).
- URL-5: Jung, Bong Soo (2021). "Korean Laborlaw: The Employment Permit System for Hiring Foreign Workers (E-9)". <https://www.linkedin.com/pulse/korean-labor-law-employment-permit-system-hiringforeign-bongsoo-jung> (Erişim: 18.03.2023).
- URL-6: Kore Ulusal İstatistik Ofisi 2021. [https://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=101&tblId=DT\\_1B83A24&vw\\_cd=MT\\_ZTITLE&list\\_id=&scrid=&seqNo=&lang\\_mode=ko&obj\\_var\\_id=&itm\\_id=&conn\\_path=E1&docId=0268136151&markType=S&itmNm=%EC%A0%84%EA%B5%AD](https://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=101&tblId=DT_1B83A24&vw_cd=MT_ZTITLE&list_id=&scrid=&seqNo=&lang_mode=ko&obj_var_id=&itm_id=&conn_path=E1&docId=0268136151&markType=S&itmNm=%EC%A0%84%EA%B5%AD) (Erişim: 17.03.2023).
- URL-7: ICEF 2018. <https://monitor.icef.com/2018/02/south-korea-record-growth-international-student-enrolment/> (Erişim: 18.03.2023).
- URL-8: Korean Education Statistics Service 2021. [https://kess.kedi.re.kr/stats/school?menuCd=0102&cd=1857&survSeq=2016&itemCode=01&menuId=m\\_010205\\_010205&uppCd1=010205&uppCd2=010205&flag=A](https://kess.kedi.re.kr/stats/school?menuCd=0102&cd=1857&survSeq=2016&itemCode=01&menuId=m_010205_010205&uppCd1=010205&uppCd2=010205&flag=A) (Erişim: 05.02.2023).

URL-9: Chung, Aimee (2018). “Foreign Student Numbers Grow a Record 19% in a Year. University World News”. [www.universityworldnews.com/post.php?story=20181011124906535](http://www.universityworldnews.com/post.php?story=20181011124906535) (Erişim: 05.02.2023).

Yang, Hyunah (2011). “Multicultural Families in South Korea: A Socio-Legal Approach”. *North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation*, 37(1): 47-81.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

**Yazarların Notu:** Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kore Dili ve Edebiyatı Bilim Dalında Doç. Dr. Hatice Köroğlu Türköz’ünün danışmanlığında Betül Güney’in hazırlamış olduğu “Çokkültürlülük Bağlamında Kore ve Türkiye’deki Aile Modeli” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilerek hazırlanmıştır.

**Etik Kurul Belgesi:** Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

**Katkı Oranı Beyanı:** Çalışma bir tezden hazırlandığı için birinci yazar tüm süreçlerde görev almış, 2. yazar ise danışmanlık yaparak metni kontrol etmiştir.

**Çıkar Çatışması Beyanı:** Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

*The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:*

**Authors’ Note:** *This study was produced from the master’s thesis titled “The Family Model in Korea and Turkey in the Context of Multiculturalism” prepared by Betül Güney, under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Hatice Köroğlu Türköz, in the Department of Korean Language and Literature, Institute of Social Sciences, Erciyes University.*

**Ethics Committee Approval:** *Ethics committee approval is not required for this study.*

**Author-Contributions Statement:** *Since the study was prepared from a thesis, the first author took part in all processes, and the second author checked the text by supervision.*

**Declaration of Conflicting Interests:** *The authors have no potential conflict of interest regarding research, authorship, or publication of this article.*